

De Saamwerker

Orgaan van de bond
van Christelijke
Gereformeerde
Mannenverenigingen
in Nederland

78ste jaargang
april 2021

Mannenbond
CGK

2

PAGINA IN DIT NUMMER:

- 2 Van de voorzitter
- 3 Meditatie
- 5 Bijbelstudie Jesaja
- 8 Vragen staat vrij
- 10 Bijbelstudie Goddelijke lessen uit Josafat 's leven
- 12 Nieuws uit Veenendaal
- 13 Orgaandonatie
- 17 Boekbespreking
- 19 Gedicht

Colofon

**Uitgave van de Bond van Christelijke
Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland**

Internet: www.mannenbond-cgk.nl

Verschijnt 4x per jaar

Volgende uitgave D.V. medio september 2021

Commissie van redactie

A. Kok, Veenendaal

ds. C.J. Droger, Vlaardingen

Redactieadres

A. Kok

Regentesselaan 66

3905 GX Veenendaal

telefoon: 0318-529646

akok@kliksafe.nl

Secretariaat

A. Kok

Regentesselaan 66

3905 GX Veenendaal

telefoon 0318-529646

e-mail: administratie@mannenbond-cgk.nl

(voor boekrecensies, ledenadministratie e.d.)

Abonnement

Leden € 15,- per jaar

Niet-leden € 20,- per jaar

Losse nummers € 5,- per exemplaar

Postgiro NL23INGB0000992401 t.n.v.

Bond van Chr. Geref. M.V. te Zeist

© Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of uitgezonden, hetzij elektronisch, mechanisch door middel van fotokopie, microfilm, opname of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht.

Van de voorzitter

U ontvangt dit nummer van de Saamwerker aan het einde van het seizoen 2020/21. We begonnen dit seizoen in de coronacrisis, aan het einde van het seizoen is de crisis bepaald nog geen verleden tijd. Het aantal besmettingen loopt in snel tempo weer op, het aantal ziekenhuisopnames van mensen met Covid-19 eveneens. Diepe zorg vervult ons hart...

De meeste mannenverenigingen zullen in het achterliggende seizoen aan samenkomsten niet of nauwelijks zijn toegekomen. Onze mannenvereniging is vijf keer bijeengewees en toen moesten we ermee stoppen vanwege de harde lockdown. Daarna zijn we niet meer samen geweest, ook niet online. We hebben de bijeenkomsten, de inleidingen en de onderlinge ontmoeting echt gemist en dat zal wat u betreft ook zo zijn. Als bondsbestuur zijn we niet bij elkaar geweest en onze bondsdag hebben we ook node moeten missen. De coronacrisis heeft ook ingrijpende gevolgen voor het werk van de mannenverenigingen gehad.

Toch hoop ik dat uw onderzoek van Gods Woord niet geleden heeft onder het wegvallen van de avonden van de mannenvereniging. Ik hoop dat u het advies uit mijn vorige stukje hebt overgenomen en dat u er de komende tijd mee doorgaat. Het biddend onderzoeken van het Woord van God is zegenrijk en troostvol. En juist in deze tijd hebben we daar heel veel behoefte aan!

Ik wens u voor de komende tijd van harte Gods zegen en bescherming toe. Ik hoop en bid met u dat we in september als mannenverenigingen weer bij elkaar kunnen komen.

Een liefdevolle groet, broeders!

Ds. C.J. Droger

'Het is de Heere!'

Ds H.H. Klomp

De discipel dan die Jezus liefhad, zei tegen Petrus: Het is de Heere! Johannes 21: 7a

Op Jezus' Paasbevel waren de discipelen naar Galilea gekomen (Mattheus 26:32 en 28:7). Maar waar is de Heere nu? De avond daalt en de nacht valt: prachtig visweer. Kunnen rasechte vissers dan 'ledig' aan de kant blijven staan? 'Ik ga vissen!' – Petrus is eerst. De anderen vallen hem bij. Begrijpelijk: deze mannen moeten na alles wat gebeurd is in hun levensonderhoud voorzien en voor hun gezinnen zorgen. Het leven gaat verder, ook na Pasen. Wel in andere betekenis dan zij dachten. Had den de vrouwen niet getuigd: 'Hij gaat u vòòr!' Dan is de Heere er toch eerder dan zij? Het gaat om Zijn openbaring (vs. 1). 'Ik ga vissen!' zegt de Heiland en daarom moeten Zijn leerlingen het water op. De Heere heeft hun visserspraktijk nodig als onderwijs voor hen, als apostelen in spe. Opeens klinkt het over het water: 'Lieve kinderen, hebt u niet iets voor bij het eten?' Hun antwoord is kort en bot: 'nee!' (vs. 5) 't Vissen misschien verleerd tijdens die drie jaar omgang met Jezus? Nee, zó openbaart Zich de Opgestane; ook in dat: 'en in die nacht vingen zij niets.' (vs. 3)

Verstaat u Zijn onderwijs in die lege netten? Een wonder op zich, want altijd zat er wel een visje in. Nu helemaal niets. Zo moeten zij het inleven dat ze met al hun visserslatijn niet één enkel visje binnen kunnen halen. Zelfs de toespis, dat is het toetje bij de maaltijd niet. En dat belijden ze kort en goed als de Onbekende op de oever er eenvoudig naar vraagt. De

Heere gaat met Zijn volk in gesprek. Lieve kinderen, want dat zijn ze voor Hem. Wat begrijpt u ervan? Wat maken jullie ervan? Oh, dan moeten ze antwoorden: Heere, niets dan lege netten! Wat een ontdekking. Zeven sterke mannen, vol van inzicht en bruisend van energie. Een goed schip, de juiste tijd, jarenlange ervaring en toch: geen vis – lege netten.

Het visbevel komt vervolgens van de o(e) verkant. Het net moet aan de andere zijde van het schip worden uitgewooid. Aan stuurboordzijde: daar waar bij kleinere schepen het roer was bevestigd, waardoor die kant ongeschikt geacht werd voor het uitwerpen van de netten. Heel ongebruikelijk dus om over die kant te vissen. Maar omdat de mannen ten einde raad zijn gooien ze het over die andere boeg. Een visserman komt nu eenmaal niet graag zònder een maaltje vis thuis... Ze weten nog niet dat het Jezus is, daar op de oever. Ze verstaan nog niet dat de Levende handelt naar Zijn beloftewoord: 'Ik zal maken dat u vissers van mensen wordt!' (Marcus 1:17) Maar in gehoorzaamheid volgen ze het bevel op. En dan volgt de openbaring van de opgestane Heere in overvolle netten. Meteen als de mannen op het schip de vangst taxeren, gaat hun blik in de richting van het strand. Johannes, wiens oog gescherpt is door de godvrezende kennis van Gods genade in zijn hart (Calvijn), weet het direct: 'Het is de Heere!' Bijzondere belijdenis van de opgestane Paasvorst, midden in het leven van elke dag. De vissers dachten dat Jezus nog miste, maar Hij was er eerder dan zij! De Heere is Zijn

volk altijd voor: wonderlijk van raad en groot van daad! Bijzonder hoe de Heilige Geest dat uitwerkt in de harten en levens van deze zeven visserlui. Johannes met zijn adelaarsblik herkent Zijn Heiland en getuigt van Hem. Petrus – de spontane – schiet zijn visserskiel aan en springt meteen overboord. Thomas die de Paasvorst kortgeleden nog zo bijzonder had beleden, blijft wat schuchter op de achtergrond. Ook de anderen. Maar ze komen allen tot de Heere. In deze belijdenis dat de beste Visser op de oever staat. Van de Overkant komt! De levende Heere van Wie geldt: heel de wereld Mijn (vis)gebied. En daar stuurt Hij straks Zijn apostelen in uit om zondaren te brengen in het evangelienet van de genade. En dan mogen zij gaan ‘vangen’ wat de Heere hun geeft. Opdat Zijn Huis vol worde! Wat een wonder van genade. Het is: niets uit ons, maar alles uit Hem! Zo komt Gods volk (eens) Thuis in het hemels Jeruzalem!

Petrus is vast blij geweest om de Heiland als eerste te kunnen zeggen dat ze Hem toch nog een visje konden aanbieden. Maar bij het aan land komen blijkt dat de Heere Zelf al voor vis en brood heeft gezorgd. De hoofdschotel van de maaltijd is al klaar! (vs. 9) Hoe zingt die psalm het ook alweer: ‘Barmhartig en genadig is de HEERE; lankmoedig en groot van goedertierenheid! ` Als de Levende verschijnt brengt Hij daarom alles mee en brengt Hij alles aan, voor lichaam en ziel allebei. Hij past op Zijn vissen en op Zijn vissers. Hij verheerlijkt Zichzelf in lege netten en volle harten. Want Hij laat geen bidder staan. Hij laat Zich zelfs bedienen door hen van de vis die ze toch nog gevangen hadden. ‘Breng wat van de vissen die u nu gevangen hebt.’ (vs. 10) Wat een wonder als de Heere ons inschakelt voor het ambtswerk in de gemeente. Als Gods knechten mogen

aanbrengen wat de Heere geeft. Of als we instrumenten in Zijn hand mogen zijn in het ambt van alle gelovigen: op de (mannen)vereniging, in gezin, werkring en samenleving. Dan komt uiteindelijk Gods werk tot voltooiing. Wat verootmoedigend dat Hij ons ten diepste niet nodig heeft en toch wil gebruiken! Laat het ons maar klein houden en afhankelijk. In vertrouwen dat deze Heere in alle dingen zal voorzien als de levende Koning! En er zal er niet één achter blijven van die Hem door God gegeven zijn.

Alles staat dus al klaar als de discipelen aan land komen. Jezus zegt dan tegen hen: ‘Kom, gebruik de middagmaaltijd!’ (vs. 10) De Heere laat de zijnen genieten van Zijn eigen gaven: mild en ruim en rijk! Verdiend door en gegeven uit Zijn doorboorde handen. (vs. 13) Er valt daarom bij deze maaltijd een eerbiedige stilte in de vreze des Heeren. Vol van verwondering over Gods doorgaande genade. En niemand van de mannen durft dit heilige moment met eigen woorden te doorbreken. Omdat ze het allemaal weten en doorleven: Het is de Heere!

Bijbelstudie

kand. P. A. Kok

Jesaja 56-66, deel 1 Aansporing tot godsvrucht (56:1-8)

Het Bijbelboek Jesaja is in drie hoofddelen te verdelen. Jesaja 1-39 heeft allereerst betrekking op de periode vóór de Babylonische ballingschap (vgl. Jes. 1:1), Jesaja 40-55 op de periode tijdens de ballingschap en Jesaja 56-66 op de periode ná de ballingschap. Met die wetenschap heb ik ervoor gekozen mij in een aantal Bijbelstudies te beperken tot het laatste deel. Die Bijbelstudies dienen overzichtelijk en behapbaar te blijven. Concreet betekent dit een combinatie van dieptebo-ringen en hoofdlijnen (waarbij sommige gedeeltes ook noodgedwongen overgeslagen worden). Mogelijk voelt dat onbevredigend. Daar staat tegenover dat we ons bezighouden met een Bijbelgedeelte dat we wellicht niet zo snel openslaan.

Historische context

Met rijke beloften (Jes. 40-55) en hoge verwachtingen waren de ballingen teruggekeerd naar het beloofde land, maar de volkomen vervulling van die beloften bleef uit. De terugkeer had het voorspel moeten zijn van een veel uitgebreider plan: een nieuwe exodus en een nieuwe schepping (vgl. Jes. 43:19; 48:7) als onderdelen van een nieuw verbond (Jes. 42:9). Na hun terugkeer in het beloofde land was van die heilstijd niets te merken.

De teruggekeerde ballingen kwamen in conflict met een deel van de bevolking dat nog in het land woonde. Niet iedereen was in ballingschap gegaan. De achtergeblevenen hadden zich vermengd met andere volken en ook deels hun afgodische praktijken overgenomen. Op allerlei manieren was sprake van weerstand bij de herbouw van

de tempel en de stad (vgl. Ezra 4-5 en Neh. 4). Daar kwam bij dat de teruggekeerde Joden wel weer in hun eigen land waren, maar dit niet betekende dat ze ook weer een vrij volk waren. Ze leefden nog steeds onder de heerschappij van een ander volk (Perzië).

Vermaning en belofte (56:1-2)

Waar de situatie van de teruggekeerde ballingen allerlei gedachten, vragen en (ge-loofs)worstelingen kan oproepen, komt Jesaja met woorden van de HEERE: *Zo zegt de HEERE*. Dit wordt wel de 'bodeformule' genoemd. Daarmee wordt de aandacht nog nadrukkelijker gericht op wat volgt: om te beginnen een kernachtige verwoording (in vers 1) van Gods boodschap in Jesaja 1-55.

Allereerst horen we met de teruggekeerde ballingen de vermanende oproep (met tweemaal een gebiedende wijs): *Neem het recht in acht en doe gerechtigheid*. Hiermee wordt heel de boodschap van Jesaja 1-39 verwoord (vgl. Jes. 1:27; 5:7; 9:6; 32:16). Dat geeft te denken... Deze oproep wordt hier gemotiveerd vanuit Gods naderende ingrijpen, Zijn komende heil en gerechtigheid. Juist dat blijkt in essentie de boodschap van Jesaja 40-55: Hij komt!

Gods komende interventie (ver)eist een antwoord van de mens. De komst van Gods heil en gerechtigheid brengt opnieuw (of nog steeds) de noodzaak tot bekering met zich mee. We zullen (in een volgende Bijbelstudie) nog zien hoe nodig dit is. Tegelijkertijd is die vermaning ook een aansporing. Juist omdat de HEERE Zijn beloften zal vervullen en daarin ook (opnieuw) Zijn

trouw aan Zijn verbond zal tonen, mag van Zijn volk een passend antwoord verwacht worden: een leven in overeenstemming met Gods heilige wil (vgl. Lev. 19:2; 1 Petr. 1:16), een leven waarin recht en gerechtigheid centraal staan.

Vervolgens wordt die inhoud (met een stijl-figuur: een chiasme) herhaald in iets andere bewoordingen en in omgekeerde volgorde. Dat onderstreept de boodschap, maar helpt ook in het verstaan ervan.

In vers 2 klinkt een drievoudige concretisering van de vermaning uit vers 1. Het vraagt volharding (2b), sabbatsheiliging (2c) en onderscheid (2d). Voor wie zo leeft geldt een heerlijke belofte: een zaligspreking (2a). *Wie zo handelt* is zielsgelukkig. Let wel, dat is een zaak van geloof: God zal Zijn belofte vervullen! Dat geloof(svertrouwen) vervult het hart met grote dankbaarheid en dat uit zich in een leven gericht op Hem.

Gegrond geloof(svertrouwen)

Dat geloof heeft een grond nodig. Die grond ligt in het kennen van de HEERE. Juist vanuit die bodeformule (1a) wordt het volk eraan herinnerd dat hùn God spreekt: de HEERE, de God van het verbond. Dat roept in herinnering wat Hij allemaal voor Zijn volk heeft gedaan. Vanuit de belofte die Hij geeft (1cd), wordt echter ook duidelijk *Wie* Hij is.

Mijn heil en Mijn gerechtigheid zijn nabij. De HEERE belooft te komen met Zijn redding (1c) en met Zijn gerechtigheid de zaken recht zetten (1d). In de oudheid was dit voorbehouden aan goden en hun koningen. Om die reden werd een koning (menselijk of goddelijk) vaak ook gezien als strijder. ‘De HEERE is Strijder’ was vaak inbegrepen in ‘de HEERE is Koning’ (vgl. Ex. 15:1-3; Ps. 47). Zo had de HEERE Zich in de geschiedenis van het volk Israël ook

doen kennen. Juist dat was ook de boodschap in Jesaja 40-55 geweest: de HEERE alleen is God en de Koning Die komt redden. Hij heeft de teruggekeerde ballingen weer in het beloofde land gebracht, zoals Hij beloofd had. Zo zal Hij ook nog openstaande beloften voor Zijn volk vervullen. Resultaten uit het verleden bieden bij de HEERE garantie voor de toekomst. Hij is trouw aan Zijn verbond, ondanks de ontrouw van het volk en zijn leiders. Let wel, dat is pure genade! Zo vormen die heerlijke beloften een enorme aansporing tot berouw en bekering. Bij wie dat laatste uitblijft, is die genade niet op waarde geschat en wordt het ontvangen ervan geblokkeerd.

Universele reikwijdte (56:3-8)

Hoewel het woord van de HEERE gericht is aan Zijn volk, blijkt dat Zijn heil en Zijn gerechtigheid een bredere doelgroep voor ogen heeft. Het *mensenkind* (2b) biedt ruimte verder te kijken. Terecht, zo blijkt vervolgens, als *de vreemdeling* en *de ontmande* (3a) niet mogen zeggen dat er voor hen geen toekomst is bij (het volk van) de HEERE.

Die toekomst is er wel, als de drievoudige concretisering uit vers 2 opnieuw naar voren komt: volharding (4d, 6e), sabbatsheiliging (4b, 6d) en onderscheid (4c, 6bc). Wie bij de HEERE wil horen, wil ook leven in overeenstemming met Zijn heilige wil, overeenkomstig Zijn inzettingen en geboden. Dat vereist een open oor om te luisteren naar Zijn stem en een hart dat uitgaat naar Hem. En vervolgens wordt onderscheid(ing) zichtbaar.

Een bijzondere plaats in een leven met de HEERE neemt de sabbat(sheiliging) in. Juist het onderhouden van de sabbat is onlosmakelijk verbonden met het vasthouden aan het verbond (Ex. 31:15-17). Er kon geen duidelijker getuigenis zijn van het behoren

bij het door God apart gezette volk dan de sabbatsheiliging. Let wel, verschillende profeten hebben er daarbij nadrukkelijk op gewezen dat de heiliging van de sabbat nauw luistert (Jes. 1:13; Jer. 17:19-27; Ez. 20:12; 22:8,26; Am. 8:5; vgl. Neh. 10:31; 13:15). Dat geeft ook ons te denken.

Voor *de ontmande* en *de vreemdeling* die zo met de HEERE wil leven, geeft de HEERE heerlijke beloften. Hij belooft:

- toegang tot Zijn aanwezigheid: *in Mijn huis en binnen Mijn muren* (5a), *Mijn heilige berg* (7a);
- persoonlijke aanvaarding, overvloedig zelfs: *een naam beter dan van zonen en dochters* (5ab);
- eeuwige veiligheid: *een eeuwige naam* (5cd);
- een levende relatie: *gebed* (7b);
- aanvaarding en verzoening: *brandoffers en slachtoffers die welgevallig zijn* (7c).

Dat schenkt de HEERE niet als concessie, maar als vervulling (7d)!

Begon vers 1 met 'de bodeformule', in vers 8 zien we iets vergelijkbaars. Letterlijk vertaald staat er: *Godspraak van de Heere HEERE*. Dat markeert de profetie nogmaals als uitspraak van de HEERE en onderstreept de boodschap ervan. Daar wordt nog *Die de verdrevenen uit Israël bijeenbrengt* aan toegevoegd. Dit is veelzeggend. Dat maakt duidelijk dat de HEERE Zelf de ballingen doet terugkeren, dat Hij daarin Zijn beloften vervult en trouw is aan Zijn Woord. En, zo blijkt, er zullen er nog velen volgen, ook anderen die (nog) niet tot Israël behoorden. Wat een onvoorstelbaar heerlijke genade. Geeft dat niet alle reden om het met Paulus (Rom. 11:33-36) uit te zingen? *Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid, tot in eeuwigheid. Amen.*

In de volgende Bijbelstudie:

De praktijk: schijnvroomheid (58:1-14)

Gespreksvragen

1. In Jesaja 56:1 komt de HEERE met een vermaning/ aansporing en een belofte. Je zou ook kunnen zeggen: een belofte en een eis. Wat maakt dit bij u los? Hoe betreft u dit op uw eigen leven, hier en nu?
2. In essentie verwoordt Jesaja 56:1 kernachtig de boodschap van Jesaja 1-39 (voor de ballingschap) en 40-55 (in de ballingschap). Wat vindt u ervan dat diezelfde boodschap in de perio-de ná de Babylonische ballingschap opnieuw klinkt? Wat zegt dat over de Israëlieten toen? Geldt dat voor ons ook? Waarom wel/niet?
3. Hoe leert u in vers 1 en 2 de HEERE kennen? Wat betekent dat voor uw eigen leven? Schat u die genade op waarde? Waar is dat aan te merken?
4. In welke nieuwtestamentische geschiedenis ziet u Jesaja 56:4-7 in vervulling gaan?
5. In Jesaja 52:13-53:12 gaat het over de Knecht (= Dienaar) van de HEERE. Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zal Hij nageslacht zien (vers 10; vgl. Jes. 54:17). Over Wie gaat het hier? Hoe is het dus mogelijk om dienaar van de HEERE te worden? (Welke gedeelte las de kamerling uit Ethiopië in Handelingen 8:30-34 trouwens?)
6. Verschillende malen wordt het onderhouden van de sabbat genoemd (vers 2, 4 en 6). Waarom? Wat

heeft dat ons te zeggen als het om de zondag gaat?

7. In Johannes 11:49-52 geeft ons zicht op de vervulling van de belofte uit Jesaja 56:8 (vgl. ook Jes. 49:6). Hoe? Wat betekent dat voor u?

Ds. A.K. Wallet

Vragen staat vrij

Daar ik geen vraag had van een M.V. heb ik een vraag opgenomen die bij Refoweb was binnen gekomen en door mij is beantwoord. Wellicht is deze ook actueel voor onze mannenbroeders.

Vraag: In Hebr. 5 en 6 heb ik moeite met de (verwijtende) toon die Paulus aan slaat. Waarschuwingen zijn waarschijnlijk op z'n plek maar het voelt niet gelijkwaardig of zo, alsof de verveling met dat volkje der Hebreëen is toegeslagen. Paulus wordt moe van alles uitleggen en herhalen lijkt het, maar hij is ook maar een mens en hoe moet God dan wel niet tegen Zijn volk aankijken? Zijn geduld en barmhartigheden zijn al eeuwen gaande en gezien het feit dat Jezus' terugkomst nog uitblijft is Hij ons nog niet zat op deze aarde en is nog niet alles vervuld wat gebeuren moet? Kan Paulus geen voorbeeld nemen aan de Heere of kijk ik zelf met een te donkere, negatieve bril naar deze brief van Paulus?

Beste vrager,
Uw vraag geeft er blijk van dat de Bijbel aandachtig gelezen wordt. Velen zijn er, die wat meer moeilijke gedeelten overslaan, al is dat natuurlijk niet de bedoeling. Als we niet verder komen dan de geschiedenissen van David en Goliath en van Simsons leven, dan zou de waarschuwing die we in dit gedeelte van de Hebreënbrief lezen ook voor ons van toepassing zijn.

Allereerst moeten we bedenken als we de Bijbel lezen, dat het maar niet gaat over

wat Paulus schrijft, maar we hebben het bij de Bijbel over de inspiratie van de Heilige Geest. Dat betekent dat wat Paulus schrijft, maar niet uit zijn eigen koker komt. Maar hij schrijft verlicht door de Heilige Geest. (Dus niet: Paulus was ook maar een mens).

Dat neemt niet weg dat de ene schrijver gemakkelijker te lezen is dan de andere. Petrus bv. zegt dat het schrijven van Paulus wel eens moeilijk is om te begrijpen. Maar hij zegt niet; “er klopt niets van”. Dat kan niet, want het gaat om het Woord van God. Van een bijbelschrijver weten we dat zij in dienst genomen zijn door de Heere. Het gaat om het werk van de Heilige Geest. Denk aan het woord: Al de Schrift is van God ingegeven...2 Tim 3:16.

Inspanning gevraagd.

Nu uw vraag over Hebr. 5 en 6. Dan gaat het vooral over Hebr.5:11-6:8. Alhoewel we de naam van de schrijver in en van deze brief niet vermeld wordt, is het geen doodzonde om aan Paulus te denken. (Origenes schreef dat God alleen weet wie de schrijver is).

Wat wordt beoogd in het schrijven van dit gedeelte? Over het algemeen waren de Hebreëen geneigd om tevreden te zijn met de eerste beginselen (6:1) van het geloof. Men wordt vergeleken met een kind dat de eerste tijd van het leven met melk gevoed wordt. Maar als dat kind niets anders zou krijgen zou dat beslist de groei belemmeren. Er komt een tijd dat het kind langzamerhand vaste spijzen moet krijgen. Zo is dat ook met het chr. Geloof (5:14). Het is al rijk als een pasgelovige de eerste voeding van het Evangelie mag ontvangen. Maar als het daarbij blijft kun je je afvragen of dit wel het echte geloof is? (Denk hierbij ook aan de gelijkenis van de zaaier, vier soorten van groei). Zo wekt de schrijver van de Hebreëen-

brief de lezers op toe te nemen in het geloof. Gezond geloof zal herkend worden aan groei in het geloof. Groei in zondekennis, maar tegelijk een groei in de kennis van Christus en van God de Vader.

Er is zoveel te leren, als gelovige: niet voor niets wekt ook Petrus de gelovigen op om toe te nemen, op te wassen in de genade en kennis van onze Heere Jezus Christus. (2 Petrus 3:18). Dit vermaan van de schrijver is tegelijk een opwekking om meer kennis te ontvangen van het Koninkrijk van God en Zijn Christus.

Wat waren de eerste beginselen? Zie 6:2: bekering, het geloof in God, de Doop, het ontvangen van de Heilige Geest, geloof in de opstanding en het eeuwig oordeel. Helaas waren er ook die afvielen van het geloof. Dat bleek dus geen echt geloof te zijn geweest. Er was geen groei en zelfs spreekt de schrijver over de zonde tegen de Heilige Geest. Dat gaat dus heel erg ver. Vandaar de waarschuwing met de opwekking om toe te nemen in het geloof. Toch is het niet alleen een in mineur geschreven brief. Lees ook vs.10: God gedenkt aan de liefde die zij bewezen hebben.

Maar laat er groei zijn tot de volle verzekerdheid van het geloof (6:10). De bedoeling van dit schrijven is dus: wees bang om af te vallen en sta naar meerdere genade. Als er ook in de prediking geen waarschuwing meer gehoord wordt, mogen we ons wel afvragen of er geen halve waarheid verkondigd wordt. Er moet meer op volgen: Denk aan de kennis van de rechtvaardiging en daarbij de vrijspraak van het oordeel. Denk aan de Catechismus, waar over het geloof gesproken wordt in zondag 7, maar ook over het vervolg daarvan in zondag 23. Ik hoop dat het duidelijker voor u geworden is.

Hartelijke groeten en Gods zegen
toegewenst, Wallet

Bijbelstudie

Goddelijke lessen uit Josafat 's leven: Nood en verlossing. 2 Kron.20:1-30

Ds. A.K. Wallet

Hulpzoekend. VS 1-13.

Josafat en zijn volk kwamen in grote nood. Niet minder dan een drietal volken kwamen met een groot aantal om strijd te leveren tegen Juda. Te begrijpen dat Josafat vreesde. Maar er bleef voor hem één toevlucht over en dat is het gebed en dat wordt hier het zoeken van de HEERE genoemd. Denk aan Ps.105 “zoekt dagelijks Zijn Aangezicht.” Heel het volk wordt opgeroepen om te vasten en bij God hulp te zoeken. Velen gaven daaraan gehoor. Een zegen om het samen te doen. Door het vasten, het zich onthouden van bepaalde spijzen, werden de gebeden ondersteund. We lezen een ontroerend smeekgebed van Josafat. Het is een pleiten op de macht van de HEERE en tevens een belijdenis van eigen onmacht. (vs.12) Het gebed herinnert ook aan het gebed van Salomo (vs.9). Dan wordt beleefd: gans hulpeloos tot Hem gevloeden, zal Hij ten redder zijn.

De belofte van hulp Vs. 14-17.

Een Leviet Jahaziël wordt vervuld met de Heilige Geest en mag een rijke boodschap van de HEERE laten horen. God is een verhoorder van de gebeden. Het volk en de koning worden getroost met het “vreest niet” en als het die grote menigte ziet wordt men opgeroepen te vertrouwen op de HEERE, want ten diepste is de strijd niet die van het volk of koning maar van de HEERE. Het gaat in dat volk om de naam van de Heere. Er wordt gesproken over het heil van de Heere. In dat woord ‘heil’ horen de naam ‘Jeschua’ Jezus. Nooit kan er redding, ook in het O.T. zijn dan alleen

door Hem ,die verlossing kan geven. God komt tot het volk en ook bij ons in de weg van de belofte. Josafat zei: in ons is gene kracht, maar nu is er de belofte voor krachtelozen.

Het geloof in de belofte, vs.18-21

Wat moet er met de belofte gedaan worden? Is het nu zo, dat we kunnen zeggen: als God het beloofd komt het wel in orde? Nee, beloften vragen om geloofswerkzaamheden. Het vraagt om gebed: Heere doe wat U beloofd hebt. We lezen hier dat heel het volk en de koning zich neerbogen voor God en zelfs voor Hem neervielen. De grootheid van de belofte brengt hen in aanbidding voor God. Die beloften zijn zo waarachtig dat de Levieten met luide stem de HEERE gingen prijzen. Het lijkt wel alsof de vijanden al overwonnen zijn. Al wat de HEERE beloofd heeft zal bestaan. God is geen man dat Hij liegen zal, noch een menskind dat Hem iets berouwen zal. Dat geloof is een levend geloof, dat de Heere aangrijpt in Zijn eigen Woord. In die zekerheid mag het volk de vijand tegemoet gaan, met vrezen en beven. Zulke mensen zullen er vast wel geweest zijn, Maar Josafat bemoedigt en vermaant een ieder:” Vertrouw op de HEERE” en na deze moedgevende woorden ging men de HEERE loven.

De vervulling van de belofte. 22,23

Wie op de hoge God vertrouwt, heeft zeker op geen zand gebouwd. Heel opmerkelijk dat we lezen dat juist toen de lofzang gezongen werd de HEERE met de vijanden gaat afrekenen. Wat gebeurt? Wel er komt

een tweespalt in de vijandelijke legers. De Ammonieten en de Moabieten gaan strijden met de derde bondgenoot de mensen van Seïr (Edom) en daarna raken Ammon en Moab met elkaar slaags, en helpen elkaar in het verderf. Laten we: niet vergeten dat toen deze slagen gebeurden er in de tempel de offers werden gebracht ziende op het werk van Christus. Deze strijd heeft iets van een apocalyptische strijd: zo zal het in het eind der eeuwen gaan. Het oordeel is van de HEERE.

Het geloof bevestigd. Vs.24-30

Het geloof wordt niet beschaamd. Waar is de menigte die tegen hen optrok? Ze is er wel, maar men leeft niet meer. Toen zij vanaf een hoger gelegen punt alles in oenschouw mochten nemen, zagen zij dat niemand nog tegen hen kon strijden. De HEERE Zelf was opgestaan tot de strijd en heeft Zijn haters wijd en zijd verslagen. Hoe werd het geloof bevestigd? In het uitgaan tot de vijand op het Woord van de HEERE, ondervindt men het werk van de HEERE. Men wordt niet verzekerd noch verlost als men niet uitgaat op het Woord van de HEERE en niet werkzaam is met Zijn beloften. Het wordt beleefd: De HEERE is zo getrouw als sterk. Het volk hoeft niets anders te doen dan de buit binnen te halen. Dit dat wordt het dal van de zegen of lofprijzing, genoemd (Emek-Beracha). Daarna komt men aan in de tempel: Gode zij lof. Hoe wordt dit beleefd als gemeente van het N.T? Wij worden geroepen tot de goede strijd van het geloof. Er is de strijd tegen de zonde, de duivel en ons eigen hart. In die strijd leren we de weg naar Golgotha te gaan. Daar zien we dat de strijd voor een zondaar gestreden is door Jezus Christus. De strijd is des HEEREN. Zijn volk mag leven uit de overwinning van Christus. Genade overvloeiende.

Gespreksvragen

1. De vijanden die Juda willen aanvallen zien we hier niet als een straf van de HEERE. De satan heeft als doel het volk te verdelgen. Maar de verzoekingen van de satan gebruikt de HEERE tot beproeving. Wat is het verschil tussen verzoeking en beproeving? Hoe zien we dat in deze geschiedenis?
2. Paulus belijdt: Als ik zwak ben dan ben ik machtig. (2 Cor.12:10) Wat bedoelt hij daarmee? Zien we dat ook terug in deze geschiedenis? Ook in ons eigen leven?
3. Er werd een vasten uitgeroepen. Hoe kunnen wij op bepaalde tijden vasten? Calvijn ziet drie redenen om te vasten: 1 Toerusting tot het gebed. 2 Het vlees, je zonden te bestrijden. 3 Blijk van verootmoediging. Hoe denken we daarover?
4. We kunnen geen gebed doen als er geen belofte voor is. Hoe gaan we om met de doopbeloften? Is het terecht als men zegt: we hebben toch de beloften, dat is toch genoeg? Maar hoe worden de beloften vervuld? Voor wie zijn de beloften?
5. Toen Israël zag dat de strijd gestreden was, werd het geloof bevestigd. We spreken wel over de zekerheid van het geloof en de verzekerdheid van het geloof. (J.H. Velema in deze een onderscheid aan tussen zondag 7 en zondag 23 van de H.C.). Kennen we dit?
6. Zowel de nood als de belofte dringen tot het gebed. Gaan deze twee altijd samen?

Nieuws uit Veenendaal

A. Kok

Beste broeders,

Wat is alles anders verlopen dan we gedacht hadden. Voor de meeste verenigingen was het onmogelijk om te vergaderen. We missen elkaar. De coronapandemie houdt en hield ons in de greep. Gelukkig is er een begin gemaakt met vaccineren.

Het einde van de nood is echter niet in zicht. Varianten van het coronavirus geven reden tot zorg. Is er een derde golf in aantocht? Heere, hoe lang nog? We bidden dat de rechterhand van de Heere ons ondersteunt, uitzicht en verlossing geeft.

De coronacrisis trekt haar spoor door onze samenleving en door de kerken. Het gemeentelijke leven staat in de week bijna stil en op de zondag kunnen we maar heel beperkt naar de kerk. De beperkingen duren al zo lang en het zal nog wel even duren voordat het verenigingsleven weer op de vertrouwde wijze vorm kan krijgen. Onze gezondheid wordt bedreigd en ons geestelijk welzijn staat onder druk. Maar de Heere wil ook nu nog spreken door Zijn Woord en Geest. Zijn kerk-vergaderend werk gaat door tot op de jongste dag.

Mijn gedachten gaan uit naar Psalm 91. De dichter spreekt over de pest. Corona is anders dan de pest. De weg die we mogen gaan, is hetzelfde, namelijk: 'Wie in de schuilplaats van de Allerhoogste is gezeten, zal overnachten in de schaduw van de Almachtige'. We wensen u allen, in alle opzichten, Gods Zegen toe!

Laten we hopen en bidden dat het weer mogelijk zal zijn dat we in september weer als verenigingen bij elkaar mogen komen. In deze Saamwerker vindt u de eerste schets vanuit het Bijbelboek Jesaja 56-66. We heten kand. P. A. Kok hartelijk welkom als scribe Binnenkort hoopt hij bevestigd te worden als predikant te Opperdoes. Het zullen waarschijnlijk 5 of 6 schetsen worden.

Het bestuur hoopt, zo mogelijk fysiek, op 7 juli weer te vergaderen. Door Covid-19 moest het worden uitgesteld. We hopen ons o.a. bezig te houden met de opzet van de Bondsdag. Hopelijk is het mogelijk deze dag dit jaar op 9 oktober te houden.

Ontvang allen een hartelijke, meelevende groet.

Namens het bestuur, een hartelijke groet
A. Kok, secretaris

Datum inleveren kopij voor De Saamwerker nummer 3-2021 D.V. uiterlijk zaterdag 28 augustus 2021

Bondsdag te Ede D.V. zaterdag 9 oktober 2021

Orgaandonatie

Wie zwijgt, stemt toe

Dit artikel is met toestemming overgenomen uit De Waarheidsvriend.

Op 1 juli van dit jaar wordt de nieuwe donorwet van kracht. Ons land stap dan over naar het zogenaamde 'ja-tenzij-systeem'. Iedere Nederlander vanaf achttien jaar is dan automatisch donor, tenzij hij daar bezwaar tegen aantekent. Tal van overwegingen spelen een rol bij de beslissing.

Er is inmiddels al veel over de nieuwe wet geschreven en gesproken. Dat was ook de bedoeling van de overheid, die ons prest over dit onderwerp na te denken en onze beslissing vast te leggen in het donorregister. Kies ik na herhaalde aanmoediging nog niet, dan kiest de overheid voor mij. Dat betekent dat ik geen bezwaar heb om na mijn dood organen of weefsel af te staan.

Strikt geredeneerd dwingt de overheid (op aandringen van de Nederlandse Transplantatiestichting (NTS), het Ministerie van Volksgezondheid en andere directbetrokkenen) ons een keus te maken. De vraag of de overheid zo ver mag gaan, is hier niet relevant (meer). De politieke beslissing is immers gevallen. Nu zijn wij aan zet.

Gevoelig

D66-kamerlid Pia Dijkstra, voormalig presentator van medische programma's, was initiatiefneemster van de nieuwe, omstreden wet. Die wet dient overigens een nobel doel: levens redden. Laat dat gezegd zijn. Woorden als 'vermijdbare

Ds. J. Belder
uit Harskamp is
emeritus predikant

sterfte' en 'slachtoffers' door gebrek aan donoren passen daar niet bij. Onwillekeurig associeer ik die met daders en schuldigen. Bijkomend effect van de nieuwe wet is dat die de emotionele en sociale druk op ieder die nog niet geregistreerd is, opvoert. Het is de vraag of dat wenselijk is.

Het onderwerp ligt gevoelig. Emoties komen al snel in beweging. Niet alleen als het over onszelf gaat, maar ook als we denken aan hen die het dichtst bij ons staan. Het gaat wel over de dood en verlies.

Donatie van organen en weefsels kent twee kanten. Er zijn circa 1200 wachtenden op een orgaan. De andere kant is dat iedere achttienplusser moet nadenken over het hoe en wat na het eigen sterven of dat van onze geliefde(n). Een keuze maken is daarmee een emotioneel beladen en gewetensvolle handeling.

Dilemma's

Zo dringt de vraag zich op of het ethisch gezien geoorloofd is om organen en weefsels na overlijden af te staan? Mag dat? Is dat niet een vorm van 'zelfbeschikking'? Kunnen mijn geliefden dat aan? Ben ik een egoïst als ik 'nee' zeg? Maar stel dat ik, of mijn geliefde(n) zelf in de situatie komen waarin een gedoneerd orgaan of weefsel levensreddend is? Moet hier het wederkerigheidsprincipe gelden, zoals sommigen bepleiten? Geen 'ja', dan ook zelf geen orgaan?

Een andere vraag: wanneer ben je echt gestorven? Wat is de definitie daarvan?

Eerder schreef ik in De Waarheidsvriend al eens over deze problematiek (nr. 47 en 48, 2016). Toen zat de wet eraan te komen. In 2016 gaf de Tweede Kamer haar fiat, in 2018 de Eerste Kamer. Velen stelden nadenken en beslissen uit. Dat leek het veiligst en het gemakkelijkst, een vorm van struisvogelgedrag. Kennelijk leefde de gedachte dat het zo'n vaart niet zou lopen. Als er echter een beslissing genomen moet worden net voor of tijdens het sterven, is dat wellicht het meest ongelukkigste moment.

Vroeger gold als stervenscriterium het uitblazen van je laatste adem, nu is dat het stilvallen van de hersenactiviteit. Wordt iemand hersendood verklaard, dan houden we hem voor gestorven. Ook al voelt het lichaam nog warm aan, klopt het hart nog, is er nog kleur en bloeddruk. Wie hier twijfelt, kan geen toestemming geven voor donatie. Die beslissing nemen is minder ingrijpend wanneer het hart stopt. Laat duidelijk zijn dat niet van iedere gestorvene organen in aanmerking komen voor donatie.

Keuzemogelijkheden

In de brief die de overheid binnenkort aan alle Nederlanders vanaf achttien jaar oud stuurt, zijn vier keuzemogelijkheden aangebracht. Je geeft volledige, beperkte of geen toestemming voor donatie. De wet biedt de mogelijkheid om aan te geven welke organen en/of weefsels je niet wilt doneren. Een vierde optie is dat je de beslissing overlaat aan je familie. Is dat een zwaktebod? Zo zou ik het niet willen duiden. Je kunt aangeven wie voor jou uiteindelijk beslist. Maar beseft hoe belastend dat is voor de achtergebleven partij, zeker in de emotionele en hectische periode van een naderend of plotseling levenseinde. Wie niet binnen zes weken reageert, ontvangt een herinneringsbrief,

die nog weer zes weken tijd geeft voor een reactie. Blijft ook dan een antwoord uit, dan word je in het donorregister aangemerkt als 'geen bezwaar hebbend' tegen orgaan en weefseldonatie. De bevestiging hiervan volgt. Het gegeven antwoord geldt niet als een wet van Meden en Perzen. Het blijft mogelijk je registratie te wijzigen.

Volgens de richtlijnen van de overheid houdt de familie echter nog een fikse vinger in de pap. Wie met heldere redenen duidelijk kan maken dat de gestorvene geen donor wilde zijn, mag ervan uitgaan dat die beslissing gerespecteerd wordt. De vraag blijft natuurlijk staan of de arts die verklaring aanvaardbaar vindt. Officieel valt er niets tegen te houden en is het laatste woord aan de arts. Wie zal echter tegen de gemotiveerde beslissing van de nabestaanden durven ingaan en emotionele schade willen veroorzaken?

Weigeraars

Diskwalificeren van weigeraars en twijfelaars als niet-menslievend, egoïst of hypocriet is niet fair en bovendien aanvechtbaar. Wie alle eenrichtingverkeer uitsluit – wel willen hebben, niet willen geven – heeft een probleem. Heeft een roker dan ook geen recht op kostbare medische zorg bij ziekte die het gevolg is van zijn rookgedrag? Of een wielrenner die gewond raakt na een valpartij? Niettemin geeft het wel te denken dat het aantal mensen dat indien nodig een orgaan wil ontvangen, beduidend hoger is dan de categorie die wil geven.

Volgens onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) doneren niet-religieus georiënteerde landgenoten eerder dan christenen en moslims. De laatste categorie scoort het laagst. Het is

niet de afwezigheid van menslievendheid die hier speelt, maar overwegingen van godsdienstige aard geven de doorslag. Voor verreweg de meeste moslims is het belangrijk dat het lichaam van de overledene (verder) intact blijft. Ook valt op dat hoogopgeleiden eerder bereid zijn iets van zichzelf te doneren dan laagopgeleiden en vrouwen vaker organen en weefsels willen afstaan dan mannen.

Bijbelse visie

Zijn er bijbels-principiële bezwaren aan te voeren tegen donatie van organen en weefsels? Wij hebben in ieder geval zorgvuldig om te gaan met ons leven. Dus ook met ons lichaam. We zijn daar rentmeester over. We mogen het niet verminken (Lev.19:28; Deut.14:1). Dat houdt echter niet in dat na onze dood geen organen en weefsels mogen worden uit- en afgenomen. Als Jozef gestorven is (Gen.50), wordt zijn lichaam geconserveerd door organen uit te nemen en het te balsemen. Omdat orgaantransplantatie pas tot de recente medische mogelijkheden behoort, kunnen we een pro- of contrastandpunt niet staven op voorbeelden in de Bijbel. Dat kan hooguit in afgeleide zin, al dienen we ook daarmee voorzichtig te zijn. Donatie kan ten minste gelden als een daad van naastenliefde.

Emotionele argumenten kunnen als rem werken ten aanzien van donatie. Sterven heeft een eigen ritme. De impact die dat heeft op nabestaanden, mag niemand bagatelliseren. De uitname van organen direct na het sterven van je geliefde kan het ingezette rouwproces verstoren. Goede communicatie voor en tijdens dat moment met de arts(en) is van wezenlijk belang. Niemand moet het gevoel hebben te worden opgejaagd. Tegelijk is de beschikbare tijd voor orgaanuitname beperkt.

Anoniem

Wat beslist niet in het voordeel werkt van de bereidheid donor te willen zijn, is het gevoel van ondankbaarheid dat nogal wat nabestaanden hebben. De ‘gelukkige’ ontvanger laat in veel gevallen niets van zich horen. Naar zeggen driekwart van de ontvangers. De absoluut gegarandeerde anonimiteit van gever en ontvanger zal daar ongetwijfeld in meespelen. En ook het schrijven van een brief – wat altijd via de NTS loopt – voelt wellicht niet gemakkelijk, want de dood van de een redt het leven van de ander. Gevoelens van schuld en ongemak kunnen een rol spelen bij de ontvanger, al behoort dat zo niet te zijn. Ook de ontvanger blijft anoniem.

De opmerking van een woordvoerder van de NTS ‘donatie is een gift zonder condities’ en ‘het orgaan is na donatie een ‘maatschappelijk goed’ en geen persoonlijk eigendom meer’ zijn op zijn zachtst gezegd ongelukkig. Zo’n opmerking motiveert niet, maar voedt eerder de idee van orgaandiefstal door de overheid. Het is zonder meer terecht, dunkt me, dat een donor geen eisen op tafel mag leggen met betrekking tot de ontvanger. Dat geldt ook de rol van het ‘Orgaancentrum’ van de NTS, dat als onafhankelijke partij de verdeling van organen regelt. Maar een bedankje van de ontvanger voor de verdrietige familie van de donor kan beslist tot troost zijn. Uitblijven daarvan heeft er zelfs toe geleid dat potentiële donoren zich terugtrokken.

Wat ook meespeelt om geen donor te willen zijn, is de angst dat behandelingen voortijdig worden gestopt vanwege ‘de jacht op organen’. Er blijven verhalen ‘rondzingen’ die deze vrees in stand houden en stimuleren. Een artikel in Medisch Contact, waarin twee Nederlandse artsen

pleiten voor vervroeging van het moment van orgaanuitname, weliswaar met speciale toestemming, neemt die angst zeker niet weg. Hun pleidooi vraagt om (weer) een nieuwe definitie van sterven. Blijft staan dat de procedures rondom orgaan- en weefseltransplantatie in Nederland in heldere protocollen zijn vastgelegd.

Gewetensvol beslissen

Keuze voor of tegen orgaandonatie is een persoonlijke beslissing, die anderen hebben te respecteren. Of het integer en christelijk is wel te willen ontvangen en niet te geven, is een vraag die om een persoonlijk antwoord roept. Bij het komen tot een beslissing kan het helpen een lijstje te maken van voor- en tegenargumenten en je daarbij af te vragen hoe (ir)rationeel die zijn. Besef dat uitstelgedrag niet langer mogelijk is. Zadel je nabestaanden niet op met een beslissing die je in feite zelf moet nemen. Enige nuchterheid is hier geboden. Binnenkort moeten we onze keuze kenbaar maken. Wie zwijgt, stemt toe. Laten we er ten minste over nadenken. Spreek erover met anderen, allereerst met hen die het dichtst bij u staan. Leg uw beslissing biddend voor aan God. En laat eenieder in zijn eigen geest (gemoed) ten volle overtuigd (verzekerd) zijn. (Rom.14:5)

Boekbespreking

De dominee van Buchenwald

door ds. A.B. Goedhart

Ds. Paul Scheider (1897-1939) groeide op in een Duitse protestantse gemeente waar de naam van dr. H.F. Kohlbrugge bekend was. Mede daardoor kende hij ook de Nederlandse geloofsbelijdenis die later, tijdens zijn gevangenschap, veel voor hem betekende. Na zijn studie werd hij predikant in een kleine dorpsgemeente. Scheider sloot zich in de jaren dertig aan bij de Bekennende Kirche, een beweging die niet wilde buigen voor de ideologie van Hitler. Vanwege zijn verzet tegen het nationaalsocialisme werd Schneider weggevoerd naar concentratiekamp Buchenwald. Daar viel hij op doordat hij moedig getuigde van zijn geloof in de Heere Jezus Christus. Daarom werd hij 'de dominee van Buchenwald' genoemd. Na een jaar van eenzame opsluiting en tal van martelingen werd Paul Schneider op 18 juli 1939 door een kamparts gedood. Al lezend komt de lezer onder de indruk van wat er in de dertiger jaren en daarna heeft plaatsgevonden in Nazi-Duitsland. Het boek is uitgegeven bij "De Banier".

A. Kok

Hoe graag zou ik weer komen...

God hoe graag zou ik weer komen
waar uw kerk één lofzang is.
Nu nog ver, om van te dromen,
harten boordevol gemis;
Ooit was alles zo gewoon:
fluitspel, paaskaars, orgeltoon;
Stemmen, stilte, al die mensen:
kan men zich iets mooiers wensen

God, hoe graag zou ik weer zingen
juist nu ik niet zingen mag!
Waar, waar zijn nu al die dingen
die ik liefhad, zo graag zag.
Bidden, danken in uw huis,
aan Uw tafel, rond Uw kruis
zwijgen, spreken, lachen, huilen:
Bij U rusten, bij U schuilen.

God hoe graag ... Laat ons weer komen
dit of anders volgend jaar.
Laat ons bloeien als de bomen,
onze dromen, maak ze waar.
Laat ons weer vol vreugde zien
Wie weet binnenkort misschien,
wat wij nu zo vurig hopen:
Wagenwijd uw deuren open...

Ds. A.F. Troost

